

Pestprotocol

Holten 3 juni 2016

Dit protocol is tot stand gekomen in samenwerking met ouders, leerkrachten en de kinderen uit groep 6 en 7 van openbare basisschool de Haarschool.

Dit pestprotocol zullen we zien als levend document. Door jaarlijkse evaluatie en nieuwe (maatschappelijke) ontwikkelingen kan dit protocol worden aangescherpt en bijgesteld.

Dit pestprotocol heeft als doel:

Alle kinderen moeten zich in hun basisschool veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenst gedrag voordoet, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid met veel plezier naar school te gaan.

Leerkrachten, leerlingen, ouders en medezeggenschapsraad onderschrijven dit pestprotocol.

Voorwaarde: Vertrouwen in elkaar hebben, dat we er samen alles aan doen om het pestgedrag voornamelijk bespreekbaar te maken en te houden. School en ouders treden hier als partners op.

Voorwaarden:

- Pesten moet serieus worden genomen door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd als ouders).
- Iedere betrokkene (school, kinderen en ouders) heeft een rol in het signaleren, aangeven, bespreken en waar mogelijk, het oplossen van het pestgedrag.
- De school stelt zich tot de verplichting dat pesten bespreekbaar wordt gemaakt in de klas. Aan de hand van de normen en waarden, behorende bij onze visie, komt het pestprobleem regelmatig aan bod.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen toch weer de kop op steekt, moet de school beschikken over een directe aanpak die helder is voor iedere betrokkene.
- Wanneer de aanpak, zoals omschreven in dit protocol, niet het gewenste effect oplevert, dan is inschakeling van de vertrouwenspersoon noodzakelijk. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

De visie van de school:

Vanuit het systeemdenken weten we dat alles binnen een gemeenschap of organisatie onlosmakelijk met elkaar verbonden is.

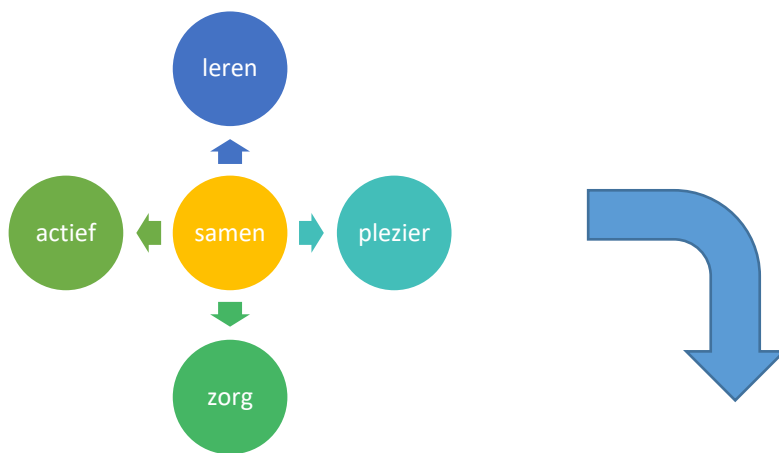
Om deze verbinding te maken is op aanvraag van ouders, in samenspraak met het team van leerkrachten en de kinderen dit document opgesteld.

Dit pestprotocol zal een start zijn om te bouwen aan een veilige school en schoolomgeving.

Aan de hand van de visie die is neergelegd en de daarbij horende waarden/pijlers is er de mogelijkheid om begrippen met elkaar in te vullen, waardoor het waartoe, het hoe en het wat duidelijker wordt.

Van Kampen leert ons dat werken in kleine succesvolle stappen succes bevorderend is voor de toekomst.

Het volgende model, aan de hand van de pijlers, zou kunnen worden ingezet.

Pijlers

- Doorgaande lijn •Zorg voor elkaar •Samen leren •Moderne leeromgeving •Uitdagend onderwijs

Dit model verwijst naar de visie en de missie van de Haarschool:

Missie (waar gaan/staan we voor, wat is het doel) (concept)

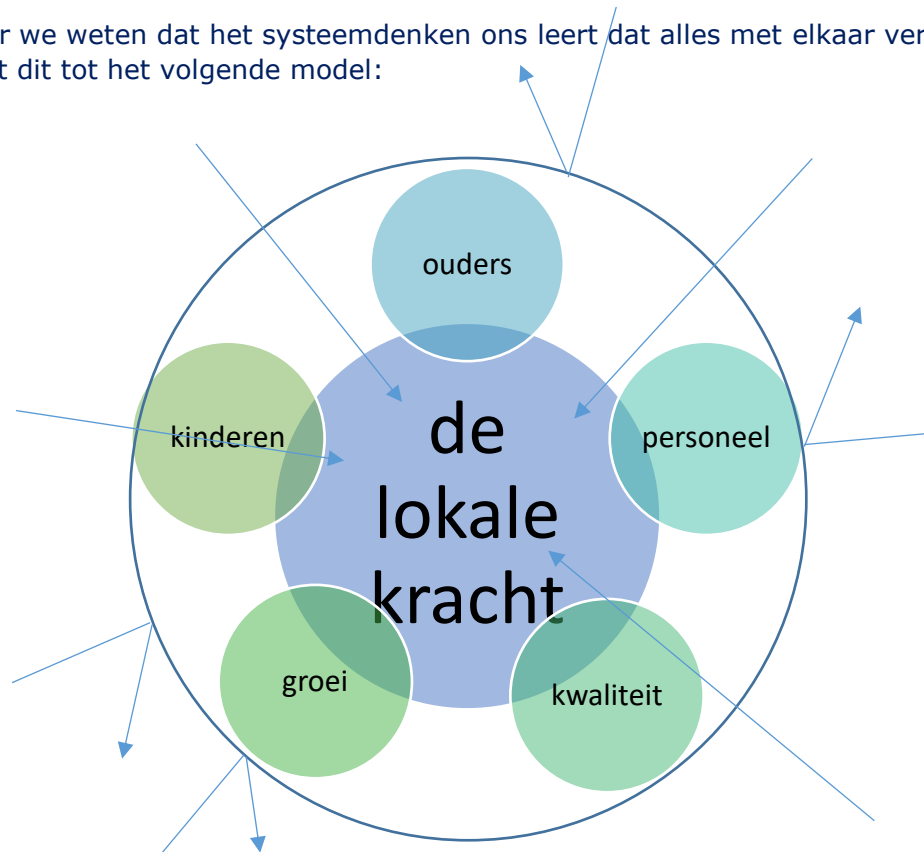
"Een actieve leeromgeving waarin we samen met plezier leren en zorg hebben voor elkaar"

Visie

" Met enthousiast team dragen wij samen met ouders en kinderen zorg voor een optimale ontwikkeling. In een plezierige en actieve leeromgeving kan het kind uitgroeien tot een zelfstandige, evenwichtige persoonlijkheid. Het kind kan kennis en vaardigheden opdoen voor een zinvolle deelname aan onze maatschappij"

Wanneer we weten dat het systeemdenken ons leert dat alles met elkaar verbonden is dan leidt dit tot het volgende model:

Het bovenstaande model geeft de organisatie van de Haarschool weer zoals deze als lerende organisatie zou kunnen staan.

De lokale kracht is bewust in het midden gezet, er van uit gaande dat wanneer we in samenwerking met elkaar laten zien dat pestgedrag binnen de Haarschool niet wordt getolereerd en waar nodig wordt opgepakt en begeleid, dit direct invloed heeft op de binnenste cirkel. Zowel ouders, kinderen als personeel dragen de visie uit en hanteren de gezamenlijke afspraken als uit één mond.

Vanuit die samenwerking zal de Haarschool naar buiten toe uitstralen, dat we in gezamenlijkheid werken aan een veilige schoolomgeving; de lokale kracht.

Het probleem dat pesten heet:

- De piek van pestgedrag ligt tussen de 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere leeftijdscategorieën komt pestgedrag voor.
- Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Om pestgedrag te bespreken en wat mogelijke acties hierop kunnen zijn, hebben we in mei 2016 een onderwijscafé georganiseerd.

Tijdens deze avond hebben we gediscussieerd over de volgende vragen:

1. Wat is pesten? Denken we daar allemaal hetzelfde over?
2. Wat mogen ouders verwachten van school als hun kind pestgedrag vertoont?
3. Wat mag school van ouders verwachten als hun kind pestgedrag vertoont?
4. Wat mogen ouders van school verwachten als hun kind wordt gepest?
5. Wat mag school van ouders verwachten als hun kind wordt gepest?

Gedurende deze avond kwamen we tot de volgende antwoorden. Deze antwoorden zijn leidend voor dit protocol:

1. Wat is pesten?
Wanneer ongewenst gedrag na herhaaldelijk aangeven niet stopt, dan noemen wij dit pestgedrag. Pestgedrag kan zowel lichamelijk als geestelijk zijn. Vooral dit laatste mogen we niet onderschatten.
2. Wat mogen ouders van school verwachten als hun kind pestgedrag vertoont?
School spreekt bij constateren van pestgedrag in eerste instantie het kind aan. Bij aanhoudend pestgedrag worden ouders op de hoogte gesteld.
3. Wat mag school van de ouders verwachten als hun kind pestgedrag vertoont?
School mag van ouders een luisterend oor en een actieve houding verwachten, om samen tot een mogelijke oplossing te komen. Partnerschap: niet om te oordelen, maar om het probleem aan te pakken. Het kind heeft een probleem: waar komt dit vandaag en waar ligt een mogelijke oplossing?
4. Wat mogen ouders van school verwachten wanneer hun kind wordt gepest?
Ouders mogen van school verwachten dat we hierin samen optrekken en dat we het probleem serieus nemen.
5. Wat mag de school van de ouders verwachten als hun kind gepest wordt?
School mag van ouders een luisterend oor en een actieve houding verwachten, om samen te komen tot een mogelijke oplossing. In deze treden ze als partners op. Het kind heeft een probleem: waar komt dit vandaan en waar ligt een mogelijke oplossing?

Signalen van pestgedrag:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een ander;
- Iemand voortdurend ergens de schuld van geven;
- Briefjes doorgeven;
- Beledigen;
- Opmerkingen maken over kleding of uiterlijk;
- Isoleren;
- Buiten sluiten;
- Buiten school opwachten;
- Naar het huis van het slachtoffer gaan;
- Bezittingen afpakken;
- Schelden of schreeuwen.

Bovenstaande lijst kan nog verder worden uitgebreid: Je kunt het zo gek niet bedenken, of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders dienen daarom blijvend alert te zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling te nemen wanneer bepaald gedrag hun norm overschrijdt. Steeds weer geldt hier:

Wat jij niet fijn vindt, doe dat ook niet bij een ander!

Het nieuwe pesten:

Bovenstaand pesten is bijna altijd zichtbaar gedrag.

Door nieuwe ontwikkelingen in de virtuele media ontstaat er een nieuwe, bijna niet merkbare, vorm van pesten:

- Facebook;
- Appen;
- Groeps-appen;
- Etc.

Hebt u als ouder al eens nagedacht over hoe lang uw kind gebruik mag maken van de telefoon? Gaat de telefoon bijvoorbeeld mee naar bed?

Juist op de momenten, wanneer het niet zichtbaar is (zoals in bed), blijken kinderen gedrag te vertonen dat buiten de gestelde normen valt. Een gouden regel hierin zou kunnen zijn: Wat je normaliter niet uitspreekt naar de ander, zet je ook niet op de mail, of in de app.

Als ouder zou u uw kind eigen kunnen maken, dat u af en toe eens mee kijkt. Het is goed dat u af en toe zicht hebt op dat wat wordt gedaan, zonder dat een kind dit gek of raar vindt.

Hoe willen we hier als school, in samenwerking met onze ouders, mee omgaan?

- In school stellen we regelmatig dit onderwerp aan de orde. Onderwerpen als de normen en waarden van de school, veiligheid, omgaan met elkaar, aanpak van ruzies, etc. kunnen aan de orde komen.
- Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals: spreekbeurten, rollenspelen, groepsregels samen vastleggen aan het begin van ieder schooljaar, groepsopdrachten en samenwerk opdrachten.
- Het voorbeeldgedrag van de leerkracht en de ouders thuis is hierin van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten en ouders horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijk gedrag.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen, leerkrachten en ouders:

Regel 1:

Een belangrijke stelregel is dat, bij pestgedrag, het inschakelen van een leerkracht of ouder niet wordt opgevat als klikken.

- Je mag niet klikken, maar... als je wordt gepest of je ziet dat iemand wordt gepest en je komt er zelf niet uit, dan mag je de hulp van de leerkracht of je ouder vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Regel 2:

Verantwoordelijkheid nemen moet!

- De medeleerling heeft de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te geven. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Regel 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen.

- School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken voor haar eigen grenzen. Het is nooit de bedoeling dat ouders in school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen rondom pestgedrag dient de directie en het team van leerkrachten de verantwoordelijkheid te nemen binnen school en, indien nodig, overleg te voeren met de betrokken ouders. De inbreng van de ouders blijft beperkt tot het signaleren en aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties aan de leerkracht en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Bovenstaande regels zijn besproken met de leerlingen van groep 6 en 7. Gedurende deze gesprekken is er een volgende vertaalslag gemaakt, waardoor er een aantal gedragsregels zijn ontstaan die door de hele school zullen worden ingezet:

1. Klikken mag bij pestgedrag!
2. Als jij niets doet, doe je het óók niet goed.
3. Je mag jezelf zijn.
4. Op de Haarschool sta je er niet alleen voor.
5. Als je pest ben je niet op je best.

De procedure: aanpak van pestgedrag in vier stappen.

Wanneer leerlingen pestgedrag constateren of gepest worden proberen zij en wij:

Stap 1:

Er eerst zelf, of samen uit te komen.

Stap 2:

Op het moment dat een leerling er zelf niet uitkomt, heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht of ouder voor te leggen.

Stap 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met de leerlingen het pestgedrag in kaart te brengen en op te lossen. Bij herhaling van pestgedrag volgen sancties (zie consequenties).

Stap 4:

Bij herhaaldelijk pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de pester. De fases van bestraffen treden in werking (zie consequenties). De naam van de pester wordt genoteerd in ons registratiesysteem, Parnassys. Bij iedere volgende melding omschrijft de leerkracht de toedracht van dat wat is gebeurd of gesignaleerd. Op dit moment worden ouders op de hoogte gebracht van het pestgedrag.

Leerkrachten en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing voor alle partijen. Ouders worden op de hoogte gesteld.

<p>De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.</p>

Consequenties:

- a. De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids (niet zichtbaar bijv. middels app, mail, etc.) pesten.
In dit geval zal de leerkracht in de groep een voorlichting geven over virtueel pestgedrag. Door openheid in de groep kan dit een mogelijkheid zijn om bij het probleem te komen, waardoor een oplossing kan worden gezocht.
- b. De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest, of constateert ongewenst gedrag van de pester (of de gepeste of medeleerlingen komen dit melden).

Stap 1 t/m 4 leveren niet het gewenste resultaat op voor de gepeste of de pester. Vervolgens stappen we over naar de volgende 5 fases.

De leerkracht neemt duidelijk stelling in. De straf is opgebouwd uit 5 fases; afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

Fase 1 (ouders zijn inmiddels op de hoogte)

- Een of meerdere pauzes binnen blijven;
- Na schooltijd blijven tot alle kinderen naar huis zijn;
- Een schriftelijke opdracht, zoals een stelopdracht over zijn of haar rol in het pestprobleem;
- Door gesprek: reflecteren op zijn of haar gedrag;
- Afspraken maken met de pester over gedragsverandering. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van de week (voor een korte periode) in een kort gesprek aan de orde. Gesprekken worden vastgelegd door de leerkracht in Parnassys.

Fase 2

- Wanneer voorgaande acties geen positieve gedragsverandering opleveren, worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek in school. Van ouders en school wordt verwacht dat ze als partners optreden. Het doel van het gesprek in deze fase is dat het pestgedrag nu echt moet stoppen. Met de betrokken ouders, kind en leerkrachten worden afspraken gemaakt om een eind te maken aan dit ontoelaatbare gedrag. School en ouders zijn regelmatig in gesprek.

Fase 3

- Bij aanhoudend pestgedrag zullen de ouders in samenwerking met school zoeken naar een mogelijke oplossing. Hier kan externe hulp in worden geschakeld vanuit het samenwerkingsverband (denk hier bij aan een pestcoördinator, schoolarts, GGD, maatschappelijk werk, o.i.d.).

Fase 4

- De school kan er voor kiezen om de leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5

- In extreme gevallen kan de leerling in overleg met de pestcoördinator, de leerplichtambtenaar, het bestuur en de vertrouwenspersoon binnen of buiten de school, geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen, luisteren en bevragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert: wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist een reactie die de pester wil zien. De leerling laten zien dat je op een andere manier kunt reageren kan het pestgedrag stoppen.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld: je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/ beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet (over)beschermen. Bijvoorbeeld: naar school brengen of "Ik zal het de pester wel even gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten kan toenemen.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstraining, Jeugdgezondheidszorg, GGD, huisarts, leerplicht, etc.

Begeleiding van de pester:

- Praten: zoeken naar de reden van dit ongewenste gedrag. (Oorzaken kunnen zijn: de baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, zelf in het verleden gepest zijn.)
- Laten inzien wat het effect is van zijn of haar gedrag.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke en leuke kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school; wij houden ons allemaal aan deze regel. Straffen als het kind pest- belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Kinderen leren om niet gelijk kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding', of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school: elkaar blijven informeren en overleggen. Inleven in het kind: wat is de oorzaak van het pestgedrag.
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen fijn kan zijn.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstraining, Jeugdgezondheidszorg, GGD, huisarts, leerplicht, etc.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit(buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of buurt.
- Ik ben vroeger gepest en nu pest ik, om zelf niet gepest te worden.

Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open. Blijf in gesprek met uw kind. Maak het niet te zwaar.
- Als pesten niet in school gebeurt, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester, om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten in school kunt u het beste gelijk met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of terug keren.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pestgedrag komt.

Ouders van de pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: ieder kind loopt de kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het met de ander doet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Blijf in gesprek met school.
- Maak uw kind duidelijk dat u samen met school achter de eventuele besluiten staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van zowel het gepeste kind, als de pester serieus.
- Stimuleer uw kind om op een respectvolle manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en stimuleer gewenst gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen.
- Wanneer er in school iets gebeurt en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost.
- Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel en bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan.

Contactgegevens:

Interne vertrouwenspersonen o.b.s. de Haarschool:

Ester Alferink: e.alferink@haarschool.nl

Sascha Jansen: s.jansen@haarschool.nl

Externe Vertrouwenspersoon

Herman Riphagen (IJsselgroep) tel. 088-0931888

Melle van der Hoek (IJsselgroep) tel. 088-0931888

Vertrouwensinspectie

Centraal Meldpunt: 0900 -1113111

Ondertekening voor akkoord:

Namens het team:

Naam: Ingrid Langeveld

Namens de medezeggenschapsraad oudergeleding:

Naam: Anita Brinks

Namens het bestuur:

Naam: Herman Wevers

Namens de leerlingen:

Naam: Groep 7 2015-2016